Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 40, Ağustos 2019, s. 438-470

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.32594>

Arş. Gör. Saliha BOZER BAYRAKTAR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat Tarihi,

salihabozerbayraktar@hotmail.com

İSTANBUL KARACAAHMET MEZARLIĞI'NDA YER ALAN ASMA- ÜZÜM TASVİRLİ MEZAR TAŞLARINDAN ÖRNEKLER¹

Özet

İstanbul Karacaahmet Mezarlığındaki asma- üzüm tasvirli mezar taşlarının tespit edilerek bunların hangi estetik değer yargılarıyla yapıldığı, kitabesi olan mezar taşlarından hangi yüzyıllara ait olduğunun tespiti hedeflenmiştir. Çalışmada Türk süsleme sanatında önemli bir bezeme unsuru olan asma üzüm motifi ele alınarak, Türk kültüründeki yeri değerlendirilmekte; söz konusu motifin form, köken ve ikonografik anlamı üzerinde durulmaktadır. Çalışmada İstanbul Karacaahmet Mezarlığındaki tarihi mezar taşlarının sayısının fazla olması nedeniyle bir grup mezar taşı içerisindeki asma-üzüm motifli mezar taşları değerlendirilmiştir. Karacaahmet Mezarlığı'ndaki mezar taşlarına baktığımızda çok sayıda bitkisel, geometrik ve nesnel motiflere ve mimari elemanlara yer verildiğine şahit oluyoruz. Bu motifler arasında en çok kullanılan ve dikkat çekici olanlardan birisi de asma-üzüm motifidir. Asma-üzüm motifi bazı örneklerde bir meyve kasesi içinde görülürken, bazı örneklerde bir selvi ile beraber görülmektedir. Bazı örneklerde farklı bitkisel motiflerle mezar taşının farklı bölümlerine işlenmiştir. Türk insanın geçmişini yansıtmayı ve bilgilendirmesi açısından Karacaahmet mezar taşlarındaki asma-üzüm motifli mezar taşları önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Sanatı, Osmanlı Mezar Taşları, süsleme

¹ "Bu makale, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, *İstanbul Karacaahmet Mezarlığı 22 Numaralı Adadaki Mezar Taşları* isimli doktora tezimizden türetilmiştir. "

EXAMPLES OF GRAVESTONES DEPICTED IN GRAPEVINE IN KARACAAHMET CEMETERY IN ISTANBUL

Abstract

It was aimed to determine which aesthetic judgments were preferred in making gravestones and the centuries of the gravestones with the epitaphs after determining the gravestones depicted in the grapevine in Karacaahmet Cemetery in Istanbul. In this study, the place of grapevine motif, which is an important decoration element in Turkish decorative art, in Turkish culture was evaluated and the form, origin and iconographic meaning of this motif was emphasized. In this study, due to the high number of historical gravestones in Karacaahmet Cemetery in Istanbul, only a group of gravestones with grapevine motifs were evaluated. When we look at the gravestones in Karacaahmet Cemetery, we see that there are many floral, geometric and object motifs and architectural elements. One of the most used and remarkable of these motifs is the grapevine motif. While the grapevine motif is seen in a fruit bowl in some examples, it is seen accompanied by a cypress in some. In some examples, it is seen that different floral motifs were embroidered on different parts of the gravestones. The gravestones with grapevine motifs in Karacaahmet cemetery are important in terms of reflecting the Turkish people's past and enlightening on it.

Keywords: Turkish Art, Ottoman gravestones, Ornament

GİRİŞ

Karacaahmet Mezarlığı, Orhan Gazi tarafından 1352 yılında fethedilen Üsküdar'da Müslüman mezarlığı olarak I. Murat devrinde oluşmaya başlamış, İstanbul'un fethinden sonra da giderek genişlemiştir (İşli, 2001: 375). Karacaahmet Mezarlığı'nın resmen mezarlık haline getirilmesi 1582 senesinde başlar. III. Murat'ın validesi ve II. Selim'in zevcesi Nurbanu Atik Valide Sultan kendi arazisinden 124 dönümlük bir araziye kabristan olmak üzere ayırmış ve araziye selviler diktirmiştir. Bu ağaçların muhafazası için de 13 koruyucu ile 24 kişiyi mezarıcı olarak tayin ettirmiştir (Çoktan, 1996: 18). Asya kıtasının uzantısı olan Anadolu ve Arabistan'ın islami ortak noktaları olan Mekke ve Medine'nin Üsküdar ile olan toprak bağı Üsküdar'ın "Medine-i Üsküdar" ve "Peygamber Toprağı" olarak nitelendirilmesine neden olmuş ve bu sebepten de Türkler bu mezarlığa gömülmeyi vasiyet etmişlerdir (Eyice, 1994: 444-447). Mezarlığa adını veren Karaca Ahmed, Anadolu'nun İslamlaşmasında önemli katkıları olan Abdalân-i Rûm zümresinden menkûbevî bir kişidir. Bu kimliğinden dolayı yedi ayrı yerde türbesi bulunmaktadır (İşli, 2001: 375).

750.000 m²'lik bir araziye kaplayan Karacaahmet Mezarlığı'nın etrafında İnadiye, Tunusbağı, Çiçekçi, Talimhane, Haydarpaşa, İbrahim Ağa, Seyit Ahmet Deresi, Harmanlık, Nuhkuyusu ve Aşçıbaşı mahalleleri ve semtleri bulunur.

Karacaahmet Mezarlığı'ndaki en eski mezar taşı kitabesi Necdet Ali'ye göre 1520 tarihli Şeyh Hamdullah, Hikmet Dağlıoğlu'na göre ise, Beyazıt Cami müderrislerinden h. 975/m.1567 tarihinde vefat eden Ahmet Çelebi ile h. 991/m.1583'te ölen Mehmet kızı Hatice ve h. 997 /

m.1588 tarihinde vefat eden Seyit Ahmetoğlu Mirza Kasım'a ait mezar taşı kitabeleridir. Şeyh Hamdullah'ın kabri, hattatlar sofası ismiyle anılan 9. adada olup, diğerleri Dağlıoğlu'nun ifadesine göre Miskinler Tekkesi arkasındaki mezarlıkta bulunuyordu (Çoktan, 1996: 18).

I-Katalog

Eser No: 1

Fotoğraf No: 1

Çizim No: 1, 37

Tarihi: H. 10 Şevval 1217 / M. 3 Şubat 1803

Ait Olduğu Kişi: Sineperver Kadın

<i>Ölçüleri (cm):</i>	<i>Yükseklik</i>	<i>En (alt-üst)</i>	<i>Kalınlık</i>
<i>Baş Taşı</i>	<i>157</i>	<i>34-47</i>	<i>10</i>

Tanımı: Başlık; Bitkisel Tepelik; Tepeliğin üst kısmında bir akant yaprağı, C ve S kıvrımları yer almaktadır. Tepeliğin merkezinde yayvan bir meyve kasesi içerisinde üzüm salkımı yer alırken bunun etrafında yine c ve s kıvrımları bulunmaktadır. Kasenin her iki yanına aşağı doğru sarkan küpe çiçekleri işlenmiştir.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça genişleyen gövdenin yüzeyinde celi sülüs hatlı sekiz satır yazı vardır. Satırlar dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiş olup üst satırda yer alan tuğra ve alt satırdaki tarih ibaresi kartuş şeklinde işlenmiştir. Gövdenin iki kenarına kademeli olarak yerleştirilmiş ince silmelerle oluşturulmuş bir bordür yerleştirilmiştir. Bordürün içerisi kıvrık dal ve üzerine yerleştirilmiş hayali çiçeklerle bezenmiştir. Kitabenin üst satırındaki tuğranın çevresi dilimli kemer biçiminde kademeli iki tane silme ile çevrilmiştir. Silmelerin iç kısmına birer dal üzerine yerleştirilmiş üç tane lale motifi işlenmiştir. Silmelerin dış kısmında köşelerde oluşan alanlara ise tek bir dal üzerinden yükselen ikişer tane lale simetrik olarak işlenmiştir. Gövdeyle tepelik arasında kıvrık dal ve hayali çiçeklerden oluşan bir sıra bordür yer almaktadır.

Eser No: 2

Fotoğraf No: 2

Çizim No: 2

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

<i>Ölçüleri (cm):</i>	<i>Yükseklik</i>	<i>En (alt-üst)</i>	<i>Kalınlık</i>
<i>Ayak Taşı</i>	<i>130.5</i>	<i>28-40</i>	<i>10</i>

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlık.

Gövde; Ayak taşının yukarı doğru genişleyen gövdesi taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Düz ince silmelerle kuşatılan gövdenin yüzeyine bir kökten çıkıp yükselen, ucu sağa doğru hafif eğimli selvi ağacı motifi işlenmiştir.

Selvi ağacına karşılıklı “S” kıvrımlarla sarılan asma dalları yüzeyden hafifçe kabartılarak üç madalyon görünümünde işlenmiştir. Üstte yer alan madalyon daha küçüktür. Madalyonların içine karşılıklı ikişer üzüm salkımı yapraklarıyla beraber simetrik biçimde yerleştirilmiştir. Asma bitkisi stilize edilerek yüzeyden sathi bir biçimde kabartılmıştır.

Taşın tepelik kısmında ise orta kısımda soyut yapraklar, kenarlarda ise C ve S kıvrımları akant yaprakları ile birlikte simetrik olarak yer almaktadır.

Eser No: 3

Fotoğraf No: 3

Çizim No:-

Tarihi: H.1 Şa‘bân 1227/ M.10 Ağustos 1812

Ait Olduğu Kişi: Mehmet Tayfur Efendi

Ölçüleri (cm): Yükseklik En Kalınlık

Ayak Taşı 191 24.5 24.5

Tanımı: Ayak taşının dairesel gövdesi dikey silmelerle dört alana ayrılmıştır. Alanlara dönüşümlü olarak vazodan yükselen selvi ve yine aynı şekilde vazodan yükselen asma motifi işlenmiştir. Vazoların gövdesi yumurta dizisi motifiyle bezenmiştir. Eksene vazodan yükselen selvi motifi işlenmiştir. Gövdesi aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça daralan selvi üçer dilimli yapraklarla hareketlendirilmiş ve ucu sola doğru eğik işlenmiştir. Vazo içerisinden çıkan asma motifi ‘S’ şeklinde kıvrımlar yaparak yükselmiştir.

Eser No: 4

Fotoğraf No: 4

Çizim No: 3

Tarihi: H. 1213/ M. 1798

Ait Olduğu Kişi: Mehmet Arif Efendi

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 84 17-27 6.5

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlık

Gövde; Ayak taşının aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça genişleyen yüzeyi kısmen tahrip olmuştur. Yüzey taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. İçerisine eksene yerleştirilmiş selvi motifi işlenmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça daralan selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş, üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiş ve ucu sola doğru eğik verilmiştir. Selvinin iki kenarından karşılıklı “S” şeklinde sarılarak yükselen asma motifi yüzeyde madalyon şeklinde alanlar oluşturmuştur. Bu alanlar asmanın yaprakları ve üzüm salkımları ile bezenmiştir. Selvinin üst kısmı yanlardan daraltılarak yarım daire kemer şeklinde iki sıra silme ile çevrilmiştir. Silmenin üst kısmında oluşan alana simetrik şekilde uçları volütlü akant yaprakları yerleştirilerek ortada üst kısım akant yaprak demetiyle taçlandırılmıştır.

Eser No: 5

Fotoğraf No: 5

Çizim No: 4

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi:---

<i>Ölçüleri (cm):</i>	<i>Yükseklik</i>	<i>En (alt-üst)</i>	<i>Kalınlık</i>
<i>Ayak Taşı</i>	132	30-40	10

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde: Ayak taşı alttan yukarı doğru hafifçe genişleyerek ters V şeklinde tepelikle sonlandırılmıştır. Yüzey taşın kenarlarından ince bir silmeyle, alt kısımdan ise kalın bir silmeyle sınırlandırılmıştır. Gövde eksenine selvi ağacı motifi yerleştirilmiştir. Selvinin iki tarafında aralarında üç tane oval boşluk bırakacak şekilde birbirine sarılarak yükselen üzüm salkımlarıyla beraber asma motifi görülür. Asma dalları ve üzüm salkımları birbirine simetrik olarak yerleştirilmiştir. Kubbe şeklinde bir silmeyle sınırlandırılan asma ağacı motifinin köşelerine simetrik lale motifleri, üzerine ise akant yaprakları işlenmiştir.

Eser No: 6

Fotoğraf No: 6

Çizim No: 5

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi:---

<i>Ölçüleri (cm):</i>	<i>Yükseklik</i>	<i>En (alt-üst)</i>	<i>Kalınlık</i>
<i>Ayak Taşı</i>	74	25-29	7

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde: Ayak taşı aşağıdan yukarı doğru hafifçe genişleyerek ters V şeklinde alınlıkla sonlandırılmıştır. Yüzey taşın kenarlarından ince bir silmeyle, alt kısımdan ise kalın bir silmeyle sınırlandırılmıştır. Gövde eksenine selvi motifi yerleştirilmiştir. Selvinin iki tarafında aralarında iki tane oval boşluk bırakacak şekilde birbirine sarılarak yükselen üzüm salkımlarıyla beraber asma ağacı motifi görülür. Asma dalları ve üzüm salkımları birbirine simetrik olarak yerleştirilmiştir.

Eser No: 7

Fotoğraf No: 7

Çizim No: 6

Tarihi: H. 27 Şa‘bân 1212/ M. 14 Şubat 1798

Ait Olduğu Kişi: Salih Bey

<i>Ölçüleri (cm):</i>	<i>Yükseklik</i>	<i>En (alt-üst)</i>	<i>Kalınlık</i>
<i>Ayak Taşı</i>	59	14-20	6.5

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Ayak taşının gövdesi aşağıdan yukarı doğru hafifçe genişleyerek ters V biçimindeki alınlıkla son bulur. Yüzey taşın kenarlarından ince bir silmeyle ayrılır. Gövde eksenine selvi motifi yerleştirilmiştir. Selvinin ucu hafif sola doğru kıvrılmıştır. Taşın alt kısmından çıkarak selviye S biçiminde sarılarak yükselen üzümleriyle birlikte asma motifi yüzeyin tamamını dolduracak şekilde işlenmiştir.

Eser No: 8

Fotoğraf No: 8

Çizim No: 7

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 60 21-25 9.5

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlık.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça hafifçe genişleyen gövdenin yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin içerisine eksene yerleştirilmiş bir selvi motifi işlenmiştir. Zeminden servinin her iki yanından çıkan asma dalları selviye karşılıklı “S” biçiminde sarılarak yükselmiştir. Asma dalları yüzeyde iki tane oval alan oluşturmuştur. Bu alanların içerisine asmanın yaprak ve üzüm salkımları simetrik olarak yerleştirilmiştir.

Eser No: 9

Fotoğraf No: 9

Çizim No: 8

Tarihi: H.17 Cemâziye’l-âhir 1219/ M. 23 Eylül 1804

Ait Olduğu Kişi: Afife Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Baş Taşı 223 42-61 11.5

Tanımı: Başlık; Baş taşının başlığı bitkisel tepelik. Tepeliğin ortasına bir meyve kasesi ve içerisine dal ve yapraklarıyla birlikte iki tane üzüm salkımı işlenmiştir. Akant yapraklarıyla birlikte işlenmiş “C” ve “S” kıvrımlarıyla çevrelenen tepelik tepede yelpaze şeklinde sıralanmış akant yaprak demetiyle taçlandırılmıştır. Meyve kasesinin üst kısmına tepeden aşağıya doğru sarkan, dizilmiş lale motiflerinden oluşan bir gerdanlık motifi yerleştirilmiştir.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça genişleyen gövde yüzeyinde celi sülüs hatlı on bir satır yazı vardır. Satırlar dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiş olup en üstteki tuğra ve en alttaki tarih ibaresi kartuş şeklinde işlenmiştir. Kitabenin iki kenarına sütunçe motifleri yerleştirilmiştir. Kitabenin alt kısmı ters sivri kemer formundaki silmelerle çevrilmiştir. Silmelerin içerisine tarih ibaresinin iki yanına dal üzerine yerleştirilmiş gül motifleri işlenmiştir. Silmeler altta volütler yapmıştır. Volütlerin altına aşağıya doğru sarkmış, palmet motifi

işlenmiştir. Kitabenin üst satırında yer alan tuğra motifi “C” ve “S” kıvrımları ile çevrelenmiştir. Bu kıvrımlar yer yer inci dizisi ve akant yaprak motifleriyle bezenmiştir. Tuğranın üst bölümüne yelpaze şeklindeki akant yaprakları işlenmiştir. İki yanlara ise simetrik olarak yerleştirilmiş, dalları kurdele ile bağlanmış ve tek dal üzerinden yükselen güllerin olduğu motifler işlenmiştir. Gövdenin üst kısmına, tepeliğe geçiş bölümüne bir bordür yerleştirilmiştir. Bordürün içine üst kısmına meyveler yerleştirilmiş üç tane perde motifi işlenmiştir. Bordürün iki kenarına ise iki tane “C” kıvrımı arasına işlenmiş çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Eser No: 10

Fotoğraf No: 10

Çizim No: 9

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi:---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 126 25.5-34 8

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Aşağıdan yukarı doğru hafifçe genişleyen gövde eksenine selvi motifi yerleştirilmiştir. Selvinin etrafını zeminden tek kökten çıkan asma, üzümleriyle birlikte S şeklinde yükselerek sarmıştır.

Eser No: 11

Fotoğraf No: 11

Çizim No: 10, 35

Tarihi: H. 5 Safer 1219/ M. 15 Mayıs 1804

Ait Olduğu Kişi: Raife Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Baş Taşı 135 34-47 10

Tanımı: Başlık; Bitkisel tepelik. “C” ve “S” kıvrımlarının üzerine yer yer akant yaprakların yerleştirilmesiyle bir kompozisyon oluşturulmuştur. Tepeliğin orta kısmında C kıvrımları ve akant yapraklarının çevrelediği alan oluşturulmuştur. Bu alan beşer tane ince uzun şeritin birbirini kare oluşturacak şekilde kesmesiyle kafes görünümlü bir motifle doldurulmuştur.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru gittikçe genişleyen gövde yüzeyine celi sülüs hatlı yedi satır yazı yazılmıştır. Satırlar dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiş olup üstteki iki satır taşın yanlarına yerleştirilen iki adet sütunçe üzerinden çıkan C kıvrımlarının oluşturduğu kemerle çevrilmiştir. En alttaki iki satır da ters kaş kemer formundaki silme ile çevrilmiştir. Hüve'l-Baki ibaresinin yanlarında tek gövdeden yükselen ikişer gül, üstünde ise akant yaprakları motifi vardır. Güllerin üzerinde iki sıra şeklinde bordür görünmektedir. Alttaki bordür üçer dilimli soyut yaprak motifleriyle doldurulmuştur. Üstteki bordürde ise kenarlara ve

ortaya sütunçeler yerleştirilmiştir. Sütunçeler arasına içinde dal ve yapraklarıyla birlikte üzüm salkımı olan iki tane meyve kasesi yerleştirilmiştir.

Eser No: 12

Fotoğraf No: 12

Çizim No: 11

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi:---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 131 27.5-38 12.5

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru genişleyen gövde yüzeyi taşın kenarlarından, zeminden kalın, diğer taraflardan ince bir silmeyle sınırlandırılmıştır. Sınırlandırılan alanın eksenine zeminden çıkan selvi motifi yerleştirilmiştir. Selvinin aşağıdan yukarıya doğru daralan gövdesi boydan boya stilize edilmiş ve üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin sağ tarafında zeminden çıkan asma selviye S şeklinde sarılarak yükselir. Asmadaki üzüm salkımları selvinin her iki yanına da simetrik olarak üçer tane işlenmiştir.

Eser No: 13

Fotoğraf No: 13

Çizim No: 12

Tarihi: H. 15 Şa'bân 1212/ M. 1 Şubat 1798

Ait Olduğu Kişi: Zişan Hatun

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 125 40-49.5 11

Tanımı: Başlık; Ayak taşı başlığı ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru hafifçe genişleyen ayak taşının gövdesi, taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Taşın ortasına, zeminden biraz yukarıda yer alan silme üzerinden çıkan selvi motifi yerleştirilmiştir. Selvinin aşağıdan yukarıya doğru daralan gövdesi üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin sağ tarafından çıkan asma selviyi S şeklinde sararak tepeye kadar yükselmiştir. Yüzey asmanın üzüm salkımları ve yaprakları ile bezenmiştir.

Eser No: 14

Fotoğraf No: 14

Çizim No: 13

Tarihi: 15 Cemâziye'l -evvel 1222 /21 Temmuz 1807

Ait Olduğu Kişi: Raife Kadın

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Baş Taşı 167 30-44 6

Tanımı: Başlık; Bitkisel tepelik. Baş taşının üçgen tepeliğinin kenarları kıvrımlar oluşturacak şekilde gövdeye doğru inmektedir. Tepede C ve S şeklinde kıvrımlarla birlikte akant yaprakları yer almaktadır. Tepeliğin merkezine bir kökten çıkan laleler ve güller yerleştirilmiştir. Bu motiflerin etrafını ise zeminde akant yaprakları, yanlarda C kıvrımları çevrelemiştir. Tepeliğin sağ ve sol tarafına iki adet sütunçe yerleştirilmiştir.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru hafifçe genişleyen taş yüzeyinde celi sülüs hatlı yedi satır yazı vardır. Satırlar dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiş olup üstteki iki satır ve en alttaki tarih ibaresi kartuş şeklindedir. Üst iki satır altta C kıvrımları üzerinde yarım daire kemer formunda silmeyle çevrelenmiştir. Silmelerin kenarında oluşan köşeliklere uçları içe doğru eğimli, üzerinde bir gövdeden çıkan dallara işlenmiş üçer lale motifi yerleştirilmiştir. Gövdenin üst kısmına tepelikle birleşen bölüme bir bordür işlenmiştir. Bordürde üç tane meyve tabağı görülmektedir. Ortadaki meyve tabağında üzüm salkımı yapraklarıyla beraber işlenmiştir. Kenardaki meyve tabaklarının içinde ise yapraklarıyla birlikte nar meyvesi görülür.

Eser No: 15

Fotoğraf No: 15

Çizim No: 14

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 121 24-37 8

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Yüzey taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Ortaya zemine oturmuş kaideli bir vazo yerleştirilmiştir. Vazodan yükselen selvi ağacı ve selviyi S şeklinde sararak yükselen asma motifi yüzeyi doldurmuştur. Yükselerek çıkan asma motifi, aralarda uçlarının aşağıya doğru kıvrılmasıyla yüzeyde oval görünümlü alanlar oluşturmuştur. Bu alanlardan üstteki daha küçük görünümlü iken diğerleri yaklaşık aynı büyüklüktedir ve her bir alana simetrik olarak yerleştirilmiş üzüm salkımları işlenmiştir.

Eser No: 16

Fotoğraf No: 16

Çizim No: 15

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 126 27-38 11.5

Tanımı: Başlık; Ters V biçiminde alınlıklıdır. Taşın üst kısmı kırılmıştır.

Gövde; Yüzey taşın kenarlarından ince bir silmeyle sınırlandırılmıştır. Silme taşın alt tarafından daha yüksekten sınırlandırılmıştır. Ortaya zeminden çıkan selvi motifi yerleştirilmiştir. Selvinin sağ tarafından çıkan asma S şeklinde kıvrılarak yükselmiştir. Asmadaki ara dallardaki uçlar aşağıya doğru kıvrılarak yüzeyde madalyon görünümlü alanlar oluşturmuştur. Bu alanlar yüzeyi üç eşit parçaya ayırmıştır. Her bir alan içerisine ikişer üzüm salkımı işlenmiştir.

Eser No: 17

Fotoğraf No: 17

Çizim No: 16

Tarihi: M. 10 Receb 1243/ H. 27 Ocak 1828

Ait Olduğu Kişi: Rukiye Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Baş Taşı 186 36-51 12

Tanımı: Başlık; Baş taşı bitkisel tepelik. Tepeliğin orta kısmına kaideli ve “S” kıvrımları biçiminde kulpu olan bir meyve kasesi yerleştirilmiştir. Kasenin gövdesi akant yapraklarıyla bezenmiştir. Kasenin içerisine kaseyi dolduracak şekilde büyükçe bir üzüm salkımı yerleştirilmiştir. Tepeliği kenarlarda içe dönük “C” kıvrımları tepede ise akant yaprakları çevrelemiştir. Kasenin yan alanları ise akant yaprakları ve uçları kıvrım yapmış dallarla bezenmiştir.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru gittikçe genişleyen gövde yüzeyine celi sülüs hatlı on üç satır yazı işlenmiştir. Satırlar dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiş olup üstteki ”Hüve’l-Hayyu’l-Baki” yazısı ve alttaki tarih ibaresi kartuş şeklinde işlenmiştir. Yuvarlak kemer formunda silmeyle çevrilen yazının yanları “C” kıvrımlarıyla çevrilmiştir. Gövde köşelerinde oluşan alanlara da tek bir gövdeden çıkıp ikiye ayrılan dallar üzerinde lale motifleri yerleştirilmiştir. Laleler biri taşın iç yüzeyine eğimli, diğeri de dış tarafa hafif eğimli olmak üzere simetrik olarak yerleştirilmiştir.

Eser No: 18

Fotoğraf No: 18

Çizim No: 17

Tarihi: 17 Cemâziye’l –evvel 1212 /7 Kasım 1797

Ait Olduğu Kişi: Hüseyin Bey

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 144 21-33 10

Tanımı: Başlık; Ayak taşı tepesi ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Ayak taşının gövdesi aşağıdan yukarıya doğru gittikçe genişleyerek ters V biçiminde bir alınlıkla son bulur. Gövde yüzeyi taşın kenarlarında ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silme taşın alt kısmında yüksek tutulmuştur. Taşın eksenine zeminden çıkan selvi motifi yerleştirilmiştir. Yukarı doğru gittikçe incelen selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş, üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin yanlarından çıkan iki asma dalı karşılıklı S

şeklinde kıvrımlar yaparak yükselir. Dalların ortada kesişmesiyle farklı boyutlarda dört tane madalyon görünümlü alan oluşmuştur. Oluşan bu alanların içleri asma yaprağı ve üzüm salkımları ile bezenmiştir.

Eser No: 19

Fotoğraf No: 19

Çizim No: 18

Tarihi: H. 19 Zi'l –ka'de 1203/ M. 11 Ağustos 1789

Ait Olduğu Kişi: Nesime Hanım

<i>Ölçüleri (cm):</i>	<i>Yükseklik</i>	<i>En (alt-üst)</i>	<i>Kalınlık</i>
<i>Ayak Taşı</i>	138	20-36	10

Tanımı: Başlık; Ayak taşı ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Ayak taşı aşağıdan yukarıya doğru gittikçe genişleyen bir gövdeye sahiptir. Gövde yüzeyi taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. İçerisine zeminden yükselen bir selvi motifi yerleştirilmiştir. Yukarı doğru gittikçe incelen selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş, üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin iki tarafında zeminden çıkan asma dalları selviye “S” şeklinde sarılarak yukarıya doğru yükselir. Simetrik olarak yükselen dallar yüzeyde madalyon şeklinde alanlar oluşturmuştur. Bu alanlar asmanın yaprak ve salkımlarıyla doldurulmuştur. Asmanın üst kısmında “S” şeklinde kıvrımlı akant yapraklarıyla oluşturulmuş süslemeler görülür.

Eser No: 20

Fotoğraf No: 20

Çizim No: 19

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

<i>Ölçüleri (cm):</i>	<i>Mezar (uzun-kısa kenar)</i>	<i>Gövde Yüksekliği (kısa kenar)</i>
<i>Sandık Mezar</i>	256-116	66

Tanımı: Başlık; Soğan şeklinde başlıklıdır.

Gövde; Taşın dikdörtgen bölümünün ortasında madalyon şeklinde büyük bir süsleme programı oluşturulmuştur. Merkeze, üzeri akant yaprak motifleriyle süslenmiş bir meyve kasesi içerisine konulmuş üzüm salkımı yerleştirilmiştir. Kenarlara asma dal ve yaprakları işlenmiştir. Motifler daire şeklinde üç tane silme ile çevrelenmiştir. Silmelerin üzerinde daire şeklinde dolanan bir bordür oluşturulmuştur. Bordürün içerisi üçgen, madalyon şekilleri ve bunların etrafını dolduran akant yaprak motifleri ile bezenmiştir. Bu bordürün üzerinde daha ince bir bordür oluşturularak içerisine sıralanmış yaprak motifleri işlenmiştir. Madalyonun yanlarındaki dikey dikdörtgen alanlar simetrik bezenmiştir. Altta oluşturulan bordürlere akant yaprak motifleri, onun üzerinde yer alan bordürlere ise yumurta dizeleri motifleri işlenmiştir. Bordürün üzerine ince bir silme işlenerek üstteki alana ortasına madalyon motifi işlenmiş akant yaprak motifleri yerleştirilmiştir. Dikdörtgen bölümün üst kısmında silmelerle bir bordür oluşturulmuştur. Akant yapraklarla

doldurulan bordürün yan taraflarındaki yaprak demetlerinin içerisine madalyon motifleri yerleştirilmiştir.

Yatay dikdörtgen bölümden sonra gövde kademeli olarak küçültülerek dikey dikdörtgen alana geçilmiştir. Yüzey taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin içerisine zemine oturan kaideli bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun üzeri yumurta dizisi, testere dişi ve perde motifleri ile bezenmiştir. Dikey dikdörtgen alanı vazodan çıkan gül ağacı motifi doldurmuştur. Ağacın üst kısmındaki sivri kemerli alınlık, ortasına madalyon yerleştirilmiş akant yaprak motifleri ile doldurulmuştur.

Eser No: 21

Fotoğraf No: 21

Çizim No:-

Tarihi: H. 1 Şa'bân 1220/ M. 25 Ekim 1805

Ait Olduğu Kişi: Mehmet Hamit Efendi

Ölçüleri (cm): Mezar (uzun-kısa kenar) Gövde Yüksekliği (kısa kenar)

Kapak Taşlı Mezar 283-150 71

Tanımı: Sandık mezarın günümüze ulaşan kısa kenar gövde yüzeyinde yatay dikdörtgen levha şeklinde süsleme vardır. Levhanın iki kenarlarına simetrik olarak yerleştirilen püskül ve akant yaprak motifleriyle kenarlarda üçgen görünüm oluşmuştur. Levhanın merkezine madalyon şeklindeki silmelerle çevrilen meyve kasesi ve içerisini dolduran üzüm salkımları işlenmiştir. Madalyonun dış kısmına madalyonu çevreleyen dört tane orkide motifi simetrik olarak yerleştirilmiştir.

Eser No: 22

Fotoğraf No: 22

Çizim No: 20

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 215 42-50 9.5

Tanımı: Başlık; Bitkisel tepelik. Tepeliğin iç yüzeyinde yer yer sırtları yaprak motifleriyle işlenmiş “C” ve “S” kıvrımlarıyla çerçeve oluşturulmuştur. Tepeliğin tepesi içerisine madalyon motifi yerleştirilmiş akant yapraklarıyla taçlandırılmıştır. Tepeliğin orta yüzeyi boş bırakılarak hiçbir süslemeye yer verilmemiştir.

Gövde; Taşın iç yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin içerisine zemine oturan, sıralanmış çubuklarla oluşan bir çit motifi yerleştirilmiştir. Çit içerisinden yükselen selvi motifinin ucu hafif sağa doğru eğilmiştir. Yukarı doğru gittikçe incelen selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş ve üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Asmanın sol tarafından çıkan asma, selviye sarılarak “S” şeklinde kıvrımlar yaparak yükselir. Gövdenin üst

yüzeyi dilimli kemer şeklinde silmelerle sınırlandırılarak köşelerdeki alanlara yapraklarıyla beraber çiçek motifleri işlenmiştir.

Eser No: 23

Fotoğraf No: 23

Çizim No: 21

Tarihi: H. 25 Safer 1206/ M. 24 Ekim 1791

Ait Olduğu Kişi: Refia Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Baş Taşı 191 37.5-56 14

Tanımı: Başlık; Baş taşı yuvarlak kemer biçiminde alınlıklıdır. Ayak taşı yumurta şeklinde tepelikli ve gövdenin üst kısmı dilimli alınlıklıdır. Baş taşında alınlığın ortasına bir meyve kasesine yerleştirilmiş üzüm salkımları işlenmiştir. Asma dal ve yaprakları kaseinin etrafını çevreleyecek biçimde işlenmiştir. Asmanın yaprakları volüt şeklinde içeri doğru kıvrım yapmıştır. Alınlığın kenarlarına yaprak motifleri ve “C” kıvrımları yerleştirilmiştir. Alınlık tepede yelpaze şeklide düzenlenmiş akant yaprak motifleriyle taçlandırılmıştır.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça genişleyen taşın yüzeyinde talik hatlı sekiz satır yazı vardır. Satırlar dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiş olup üstteki “Hüve'l-Hayyu'l-Baki” yazısı ile alt satırdaki tarih ibaresi kartuş şeklinde işlenmiştir. Kitabenin üst kısmı uçları volütlü yarım daire kemer biçiminde silmelerle çevrilerek köşede oluşan alanlara lale motifleri yerleştirilmiştir. Laleler simetrik olup iki ayrı dal üzerinden yükselmektedir.

Eser No: 24

Fotoğraf No: 24

Çizim No: 22

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 112 32-37 16

Tanımı: Başlık; Ters V şeklinde alınlıklıdır. Alınlığın kenarları aralara inci dizileri yerleştirilmiş “S” ve “C” kıvrımlarıyla çevrilerek tepede akant yaprak demetiyle taçlandırılmıştır.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru genişleyen taşın yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. İçerisine zeminden yükselen bir selvi motifi yerleştirilmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça gövdesi daralan selvi, boydan boya stilize edilmiş, üç dilimli yaprak ile hareketlendirilmiş olan selvinin ucu sola doğru hafif kıvrılmıştır. Selvinin sağ tarafında, zeminden çıkan asma selviye “S” şeklinde sarılarak yükselmiştir. Asmanın yaprak ve salkımları gövde yüzeyini doldurmuştur. Gövdenin üst kısmında her iki tarafa sütunçeler yerleştirilerek tepelik bu motiflerin üzerinden yükselmiştir.

Eser No: 25

Fotoğraf No: 25

Çizim No: 23, 38

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Mezar (kısa kenar) Gövde Yüksekliği (kısa kenar)

Sandık Mezar 73.5 66

Tanımı: Sandık mezarın kısa kenarının yüzeyinde her iki kenarı yaprak motifli buketle dolgulanmış dikdörtgen çerçeve yer alır. Çerçevenin oval silmeyle çevrili göbeğinde üzüm salkımlarının yer aldığı meyve kasesi bulunmaktadır. İnci dizeleri ile süslenmiş kaidesi olan meyve kasesinin gövdesi dikey çizgilerle hareketlendirilerek ağız kısmı inci dizesi motifi ile bezenmiştir. Kasenin her iki tarafına da simetrik gül motifi yerleştirilmiştir. Kasenin üst kısmında asma dal ve yaprakları üzüm salkımlarını çevrelemiştir. Oval silmenin dış kısmına tek bir dal üzerinden yükselen dört tane lale motifi simetrik olarak işlenmiştir. Sanduka yüzeyinin üst kısmına iki sıra halinde bordür işlenmiştir. Alt sıradaki bordüre dalgalı bir hat üzerine yerleştirilen püskül motifleri yerleştirilmiştir. Üst sıradaki bordürün içerisine aralarına oval silmeler yerleştirilen akant yaprak motifleri yerleştirilmiştir. Sanduka kısmından kademeli olarak ayak taşına geçilir üst kısmı kırık olan taşın zeminine kaideli ve kulplu bir vazoye yerleştirilmiştir. Vazonun her iki yanına da bir dal üzerinden yükselen gül motifleri başları aşağıya eğik şekilde işlenmiştir. Uçları volütlü “S” şeklinde kıvrımlar yapan kulpları olan vazonun kaidesine inci dizesi motifi işlenmiştir. Dikey çizgilerle hareketlendirilen vazonun gövdesine üstte inci dizisi motifi işlenmiştir. Ağız kısmı testere dişi motifi ile bezenen vazonun içinden gül ağacı motifi yükselir.

Eser No: 26

Fotoğraf No: 26

Çizim No: 24, 39

Tarihi: Baş taşı olmadığından kesin tarihi belli değildir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Mezar (uzun-kısa kenar) Gövde Yüksekliği (kısa kenar)

Sandık Mezar 275-113 75

Tanımı: Sandık mezar kısa kenar gövde yanlarına yaprak ve yumurta dizisi motifli dekoratif sütunçeler yerleştirilmiştir. Yaprakların ortasına oval madalyon motifi işlenmiştir. Sütunçenin alt kısmında sıralanmış inci dizileri arası dikey çizgilerle hareketlendirilmiştir. Orta cephe merkezinde kaideli bir meyve kasesi içerisine işlenmiş iki salkım üzüm motifi görülmektedir. Meyve kasesinin gövdesi yaprak motifleriyle bezenmiş, etrafı da oval şekilde silme ile sınırlandırılarak soyut yapraklarla çevrilmiştir. Yüzeyin üst kısmında oluşturulan bordür içerisine iki sıra halinde sıralanmış yaprak motifleri işlenmiştir. Sandık mezarın üst kısmındaki taş kırık olup mevcut olan yüzey “C” kıvrımları ve akant yapraklarıyla bezenmiştir.

Orta alanda yer alan akant yapraklarının ortasına bir tane inci motifi işlenmiştir. Kenarlara kademeli olarak yerleştirilen dalga şeklide üçer tane silme işlenmiştir.

Eser No: 27

Fotoğraf No: 27

Çizim No: 25, 36

Tarihi: H. 1185/ M. 1771-1772

Ait Olduğu Kişi: Rukiye Kadın

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Baş Taşı 230 41-55.5 11

Tanımı: Başlık; Bitkisel tepelik. Tepelik kısmı motiflerle bezenmiş düz şeritler halinde kademeli olarak yükselmiştir. En alt sırada üzeri çizgilerle hareketlendirilmiş kare ve dikdörtgen şekillerin ritmik olarak sıralanmasıyla oluşan bir bordür yerleştirilmiştir. Üstüne içerisine yumurta dizisi motifi yerleştirilmiş bir bordür işlenmiştir. Bu bordürün üzerinde yer alan iki sıra bordürün içerisi akant yaprak motifleriyle bezenmiştir. Üst sırasında yumurta dizisi motifi yerleştirilen bir bordürün üzerine inci dizisi motifi işlenmiştir. Üst bordüre eksene doğru eğim yapan damla şeklinde motifler işlenmiştir. Üzerine inci dizileri işlenmiş ve en üste iki silme ile boğumlandırılmış akant yapraklarıyla tepelik taçlandırılmıştır.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça genişleyen taşın yüzeyinde celi sülüs hatlı dokuz satır yazı vardır. Satırlar dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiş olup üst satırdaki “Hüve’l-Hallku’l-Baki” ifadesi ve alt satırdaki tarih ibaresi kartuş şeklinde işlenmiştir. Gövde kenarlarına akant başlıklı iki tane sütunçe yerleştirilmiştir. Kitabenin üst kısmında kalın bir bordür yer almaktadır. Bordürün ortasına asma yapraklarıyla birlikte üzüm salkımı işlenmiştir. Üzüm salkımının her iki yanına ince bir daldan sarkan nar meyveleri işlenmiştir.

Eser No: 28

Fotoğraf No: 28

Çizim No: 26

Tarihi: H. 2 Cemâziye’l –evvel 1206/ M. 28 Aralık 1791

Ait Olduğu Kişi: Hatice Şerife Behiye Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 194 34.5-37 16

Tanımı: Başlık; ayak taşı soğan şeklinde başlıklıdır.

Gövde; Ayak taşının gövdesi aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça hafifçe genişlemiştir. Yüzey taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin içerisine zemine oturmuş kaideli ve kulplu bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun gövdesine akant yaprak motifleri ve inci dizisi motifi işlenmiştir. Vazonun içerisinden eksene yerleştirilmiş selvi motifi yükselir. Aşağıdan yukarıya doğru daralan selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş, üçer dilimli yaprak motifi ile bezenmiştir. Selvinin sağından vazodan yükselen asma, selviye “S” şeklinde

kıvrımlarla sarılarak yükselmiştir. Yüzey asmanın yaprak ve üzüm salkımları motifleriyle doldurulmuştur.

Eser No: 29

Fotoğraf No: 29

Çizim No: 27

Tarihi: H. 2 Cemâziye'l -evvel 1205/ M. 7 Ocak 1791

Ait Olduğu Kişi: Mustafa Efendi

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 201 34-34 20

Tanımı: Başlık; Ayak taşı soğan şeklinde başlıklıdır. Ayak taşının başlığında alt taraftaki silindirik yüzeye iki sıra halinde silme yerleştirilerek üzerine yatay dalga şeklinde silmeler işlenmiştir.

Gövde; Ayak taşında yüzey taşın kenarlarından ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Gövdenin kenarlarına akant yaprak başlıklı sütunçeler yerleştirilmiştir. Gövdenin üst ve alt bölümleri kademeli olarak daraltılarak ovalleştirilmiştir. Gövdenin alt bölümündeki oval alanın kenarları kıvrık ve soyut yaprak motifleriyle bezenmiştir. Silmenin altına aşağıya doğru sarkan palmet motifi işlenmiştir. Silmenin içerisine zemine oturan kaideli ve kulplu bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun gövdesi akant yaprakları ve inci dizisi motifleriyle bezenmiştir. Vazonun içerisinden eksene yerleştirilmiş bir servi yükselmektedir. Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça daralan servinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş ve üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin sağından vazo içinden yükselen asma motifi selviye “S” şeklinde sarılarak yükselir. Asmanın dalları, yaprakları ve üzüm salkımları yüzeyi dolduracak şekilde işlenmiştir. Selvi ve asma motifleri gövdenin üst kısmında uçları volütlü yarım daire kemer şeklindeki silmelerle sınırlandırılmıştır. Silmenin sağına ve soluna simetrik ikişer adet yıldız çiçeği motifi yerleştirilmiştir. Gövdenin üstündeki oval alan akant yaprakları yelpaze şeklindeki soyut yapraklar ve uçları volütlü silmelerle bezenmiştir. Üst kısımda yer alan akant yaprak grubunun içerisine dikine oval madalyon motifi işlenmiştir.

Eser No: 30

Fotoğraf No: 30

Çizim No: 28

Tarihi: Baş taşının alt kısmı toprak altına gömülü olduğu için kesin tarihi bilinmemektedir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Baş Taşı 118.5 35-46 13

Tanımı: Başlık; Bitkisel tepelik. Tepeliğin ortasına bir meyve kasesi ve içerisine iki salkım üzüm motifi dal ve yapraklarıyla işlenmiştir. Meyve kasesinin gövdesi akant yapraklarıyla bezenmiştir. Kasenin her iki yanına birer tane armut meyvesi işlenmiştir. Kasenin

çevresi içe dönük “C” kıvrımları ile çevrelenmiştir. Alttaki “C” kıvrımlarının uçları akant yapraklarıyla bezenmişken üstte yer alan “C” kıvrımının sırtına bir taç şeklinde akant yaprak dizisi yerleştirilmiştir. Bu yaprakların ortasına inci motifi yerleştirilmiştir. Üstteki “C” kıvrımından meyve kasesine doğru sarkıtılmış inci dizesi motifi işlenmiştir. Tepeliğin kenarlarına içe ve dışa dönük “C” kıvrımları ve bunların içlerine ve aralarına yerleştirilen akant yaprakları yerleştirilerek çerçeve oluşturulmuştur.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru genişleyen taşın alt kısmı toprak altında kalmıştır. Taşın yüzeyinde talik hatlı sekiz satır yazı vardır. Satırlar kenarlarda kaş kemer formunda yuvarlatılmış dikdörtgen şeritler halinde düzenlenmiştir. Kitabenin üst kısmı “C” kıvrımları ve akant yapraklarından oluşan bir süsleme programıyla bezenirken köşelere ikişer tane lale motifi simetrik olarak yerleştirilmiştir. Gövdeden başlığa geçişte ince bir bordür oluşturularak içerisine üçer dilimli soyut yaprak dizesi yerleştirilmiştir.

Eser No: 31

Fotoğraf No: 31

Çizim No: 29

Tarihi: Baş taşının olmadığı için kesin tarihi bilinmemektedir.

Ait Olduğu Kişi: ---

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 164 24-32.5 14

Tanımı: Başlık; Soğan şeklinde başlıklıdır. Başlığın yüzeyine yumurta dizisi motifi işlenmiştir.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça genişleyen taşın yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Gövde üstte ve altta kademeli olarak daraltılarak oval biçimde düzenlenmiştir. Yüzeye zemine oturan kaideli ve kulplu bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun gövdesine akant yaprakları ve inci dizisi motifleri yerleştirilmiştir. Eksene vazo içerisinden yükselen selvi motifi yerleştirilmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça daralan selvinin gövdesinin alt bölümü üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin üst kısmı ise yatay eğimli hafif kazıma çizgilerle hareketlendirilmiştir. Selvinin sağ tarafından vazodan yükselen asma motifi selviye “S” şeklinde kavisler yaparak ve sarılarak yükselir. Asmanın üzüm salkımları ve yapraklarıyla yüzey dolgulanmıştır.

Eser No: 32

Fotoğraf No: 32

Çizim No: 30

Tarihi: H. 1 Cemâziye'l-evvel 1206/ M.27 Aralık 1791

Ait Olduğu Kişi: Mehmet Salim Efendi

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 171 31-31 15

Tanımı: Başlık; Ayak taşı soğan şeklinde başlıklı ve gövde üst kısmı dilimli alınlıklıdır.

Gövde; Gövde yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silme gövdenin üst kısmında simetrik olarak içe kıvrılarak volüt yapmıştır. Taşın alt kısmında gövde kademeli olarak daraltılarak yuvarlatılmıştır. Dairenin ortasına aşağıya doğru sarkan püskül motifi işlenmiştir. Silme içerisine zemine oturan kaideli ve kulplu bir vazo yerleştirilmiştir. Vazonun gövdesine akant yaprak motifleri ve inci dizisi motifi işlenmiştir. Vazonun içerisinden eksene yerleştirilmiş bir selvi motifi yükselmiştir. Selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş ve üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin sağından vazodan çıkan asma selviye “S” şeklinde kıvrımlar yaparak sarılmış ve yükselmiştir. Asmanın yaprak ve üzüm salkımlarıyla yüzey bezenmiştir.

Eser No: 33

Fotoğraf No: 33

Çizim No: 31

Tarihi: H. 19 Rebî‘u’l –evvel 1251/ M. 15 Temmuz 1835

Ait Olduğu Kişi: Şerife Saliha Zekiye Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 167 28.5-39 9

Tanımı: Başlık; Ayak taşı soğan şeklinde başlıklıdır.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru hafifçe genişleyen ayak taşının yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin içerisine zeminden yükselen bir selvi motifi işlenmiştir. Selvinin sol tarafından çıkan asma motifi selviye “S” şeklinde kıvrımlar yaparak yükselmiştir. Yüzey asmanın yaprak ve üzüm salkımlarıyla yoğun bir şekilde bezenmiştir.

Eser No: 34

Fotoğraf No: 34

Çizim No: 32

Tarihi: H. 5 Şevval 1236/ M. 6 Temmuz 1821

Ait Olduğu Kişi: Şerife Ayşe Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 174 28-46 11

Tanımı: Başlık; Ayak taşı ters V biçiminde alınlıklıdır.

Gövde; Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça genişleyen ayak taşının yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silmenin içerisine zeminden yükselen bir selvi motifi yerleştirilmiştir. Selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş, üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin sol tarafından çıkan asma motifi selviye “S” şeklinde kıvrımlar yaparak sarılarak yükselmiştir. Asmanın yaprak ve üzüm salkımlarıyla yüzey bezenmiştir.

Eser No: 35

Fotoğraf No: 35

Çizim No: 33

Tarihi: H. 14 Rebî'ü'l-âhir 1210/ M. 28 Ekim 1795

Ait Olduğu Kişi: Şerife Nefise Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 158.5 28-28 10

Tanımı: Başlık; Ayak taşı bitkisel tepeliklidir. Tepelik basık kemer biçiminde düzenlenip tepeye birer palmet motifi yerleştirilmiştir. Yüzey damla şeklinde çizgilerle kabartılarak hareketlendirilmiştir.

Gövde; Ayak taşının iç yüzeyi kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Gövdenin alt kısmına sırtları akant yaprak dolgulu iki “S” kıvrımı simetrik olarak işlenmiştir. “S” kıvrımlarının üst bölümüne, eksene kaideli ve kulplu bir vazo yerleştirilmiştir. Kulpları “S” kıvrımı şeklinde düzenlenen vazanın gövdesi yivlidir. Vazonun alt kısmına yerleştirilen püskül motifi aşağıya sarkmış şekilde işlenmiştir. Vazonun içerisinden eksene yerleştirilmiş selvi motifi yükselmiştir. Aşağıdan yukarıya doğru çıktıkça daralan selvinin gövdesi boydan boya stilize edilmiş, üç dilimli yapraklarla hareketlendirilmiştir. Selvinin sağından vazodan çıkan asma selviye “S” şeklinde kıvrımlar yaparak sarılmış ve yükselmiştir. Asmanın yaprakları ve üzüm salkımları yüzeyi bezemiştir. Gövdenin üst kısmına köşelere “C” kıvrımları ve akant yaprak motifleri yerleştirilmiştir.

Eser No: 36

Fotoğraf No: 36

Çizim No: 34

Tarihi: H. 20 Ramazan 1195/ M. 9 Eylül 1781

Ait Olduğu Kişi: Şerife Lebabe Hanım

Ölçüleri (cm): Yükseklik En (alt-üst) Kalınlık

Ayak Taşı 99 23.5-23.5 9

Tanımı: Başlık; Ayak taşı bitkisel tepeliklidir. Tepelik, yelpaze şeklinde sıralanmış soyut yapraklardan oluşmuştur.

Gövde; Ayak taşında yüzey kenarlardan ince bir silme ile sınırlandırılmıştır. Silmeler gövdenin alt kısmında iki kenardan ortaya gelip içe kıvrılan volütler yapmıştır. Volütlerin arasına stilize akant yaprakları işlenerek yaprakların uç kısmına damla şeklinde bezeme yapılmıştır. Volütlerin üstüne kaideli ve kulplu bir vazo motifi yerleştirilmiştir. Vazonun gövdesi yivlerle hareketlendirilmiştir. Vazonun sağ tarafından zeminden çıkan asma motifi vazanın üstüne yükselerek kıvrılmış ve sol taraftan aşağıya doğru sarkmış olarak işlenmiştir. Vazonun içerisinden eksene yerleştirilmiş bir gül ağacı motifi yükselmiştir.

II-Değerlendirme

Daha çok Osmanlı dönemi süsleme örneği olarak kullanılan asma ağacı ve üzüm salkımı, Anadolu'da yaşayan eski kültürler için de çok değerlidir. Hristiyan inancının önemli kutsal maddesi şarap, Osmanlı Devleti'nin bütünlüğü içerisindeki Türk Ortodoks Hristiyanlar için önemli bir tüketim maddesi olurken, Müslümanlar için belki de Hz. Muhammed'in haram dediği yasağı hatırlatmak adına dini mimari mekanlarında yerini almıştır (Cantay, 2008: 37).

Müslüman mezar taşlarında “ecel şerbetini içmek” gibi kavramlarla veya hayatın sonbaharını ifade etmek için kullanıldığına dair yorumlar da vardır (Çoruhlu, 2009:120).

Asma yapraklarının sonsuzluk, üzümünün ise bereket sembolü olduğu belirtilmektedir. Birçok milletin ikonografik çözümlemelerinde cennet meyvesi olarak değerlendirilmiştir (Çal-İltar, 2011: 45).

Asma ve üzüm salkımı üzerindeki önemin ve hassasiyetin en büyük nedenlerinden birisi hiç şüphesiz Kur'an-ı Kerim'de belirtilen ayetlerdir. Kur'an-ı Kerim'de üzüm kelimesi bazı ayetlerde (Yasin, 34; Nahl, 11, 67; Bakara, 266; Ra'a, 4; Kehf 32; İsra, 91; Mü'minun, 19; Nebe', 32, Abese 28 vb.) geçmektedir. Bu ayetlere genel olarak baktığımızda üzümün bereketinden ve cennet meyvesi olmasından bahsedilmektedir.

İncelediğimiz bir grup mezar taşı içerisinde 14 tane eserin baş taşı bulunmadığından, 30 numaralı eserin gövde alt kısmı toprak altında kaldığından tarihleri bilinmemektedir. Tarihleri bilinen 21 eser 1771-1835 zaman dilimindedir. Eserlerin 12 tanesi 18. yüzyıl, 9 tanesi 19. yüzyıldandır. Eserlerden 8 tanesi baş taşı, 24 tanesi ayak taşı, 4 tanesi de sandık mezar kısa kenar gövdedir. Eserlerden 14 tanesi kadınlara (Eser No: 1, 9, 11, 13, 14, 17, 19, 23, 27, 28, 33, 34, 35, 36), 6 tanesi erkeklere (Eser No: 3, 4, 39, 18, 29, 32) aittir.

Baş taşlarında motif bitkisel tepelik içerisinde veya gövdenin üst kısmında bordür içerisinde kullanılmıştır. Bitkisel tepelik içerisinde merkeze yerleştirilen meyve kasesinin içerisine yerleştirilen üzüm salkımları asma dal ve yapraklarıyla beraber görülmektedir (Eser No: 1, 9, 17, 23, 30). 3 tane eserde (Eser No: 11, 14, 27) ise gövdenin üst kısmındaki bordür içerisinde 11 ve 14 numaralı eserlerde meyve kasesinin içerisine yerleştirilirken, 27 numaralı eserde üzüm salkımı ve asma tek başına işlenmiştir.

Asma-üzüm motifi 1781 tarihli eser (Eser No: 36) dışında ayak taşlarında selvi motifi ile birlikte yüzeyi bezemiştir. 36 numaralı eserde vazodan çıkan gül ağacı ile beraber kullanılan asma motifi vazunun sağ yanından yükselerek vazunun üstünden sola doğru kavis yapmıştır. Ayrıca asma motifinin üzüm salkımı olmadan yalnız başına kullanıldığı tek örneğimizdir. 1812 tarihli ayak taşında (Eser No: 3) yuvarlak kesitli taşın yüzeyinde selvi ile dönüşümlü olarak kullanıldığı görülmektedir. Aynı şekil vazolara işlenen selvi ve üzüm-asma motifleri aynı motifler arka kısmına gelecek şekilde ikişer tane yerleştirilmiştir. Üzerinde üzüm salkımlarıyla birlikte işlenen asma 'S' şeklinde kıvrım yaparak yükselmiştir. Ayak taşlarının 7 tanesinde (Eser No: 2, 4, 5, 6, 8, 18, 19) selvinin iki yanından verilen asma dalları ortada madalyon şeklinde alan oluşturacak biçimde yükselerek yüzeyi bezemiştir. 15 tane eserde ise selvinin yanından çıkarak selviye 'S' biçiminde sarılarak yükselir (Eser No: 7, 10, 12, 13, 15, 16, 22, 24, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35). Ayak taşlarının 7 tanesinde asma-üzüm vazo içerisinden çıkarken (Eser No: 3, 15, 28, 29, 31, 32, 35) diğerlerinde tanesinde zeminden yükselmektedir. 1812 tarihli (Eser No: 3) eserde vazo olmasına rağmen asma vazunun yan tarafında zeminden çıkar.

Sandık mezar kısa kenar gövde yüzeyinde görülen asma-üzüm motifleri madalyon şeklindeki silmelerle oluşturulan alanlar içerisinde, meyve kaseleri içinde görülür (Eser No: 20, 21, 25, 26).

İncelediğimiz bir grup mezar taşı içerisinde %10, Giresun'da %2 (Çal-İltar, 2011; 45), Erzurum'da %2 (Hanoğlu, 2006: 205) oranında yer almaktadır. Boyabat'ta (Çal, 2015: 151) ve Gölcük Değirmendere'de (Tanık, 2016, 547) 19. yüzyıla ait bir eserde; Kastamonu (Çal-Çal,

2008: 38) ve Edirne'de (Arslan, 2007: 455) birer eserde, İstanbul Kadıköy Taşköprü Caddesi Mezarlığı'nda (Gül, 2009, 265) 2 eserde görülür. Trabzon Sülüklü Mezarlığı'nda 19. Yüzyıla ait 6 kadın mezar taşında (Ölçay, 2004, 221) ve 18. Yüzyıla ait 3 eserde (Yer, 2004, 199) asma-üzüm motifi vardır.

III-SONUÇ

İncelediğimiz bir grup mezar taşı içerisinde asma-üzüm motifinin yer aldığı 36 tane eser değerlendirmeye alınmıştır. Tarihi bilinen eserler 1771-1835 tarihleri arasına aittir. Eserlerden 8 tanesi baş taşı, 24 tanesi ayak taşı, 4 tanesi de sandık mezar kısa kenar gövdesidir. Eserlerden 14 tanesi kadınlara 6 tanesi erkeklere aittir.

Genellikle ayak taşlarında tercih edilen asma-üzüm motifi yüzeyi dolduracak biçimdedir ve çoğunlukla selvi motifi ile beraber görülür. Bazı örneklerde zeminden yükselirken bazılarında da vazo içerinden çıkar. Baş taşlarına baktığımızda ise asma-üzüm motifi bitkisel tepelik içerisinde merkeze yerleştirilmiş bir meyve kasesi içerisinde veya gövde üst kısmında yer alan bordür içerisinde yine yoğun olarak meyve kasesi içerisinde görülür.

Eski Türk Orta Asya geleneğinden gelen tabiat ve ağaca karşı duyulan sevgi ile Kur'an-ı Kerim'de bahsi geçen kutsal ağaçlar ve cennet kavramları gibi özellikleri ile asma-üzüm motifi tercih edilen bir motif olmuştur.

KAYNAKLAR

- Arslan, A. (2007). Edirne Üç Şerefeli Camii Hazinesi Mezar Taşları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cantay, G.(2008). Türk Süsleme Sanatında Meyve, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3(5) Fall, 32-64.
- Çal, H., Çal, Ö. (2008). Kastamonu Atabey Gazi Camisi ve Türbesi Hazirelerindeki Mezar Taşları. Ankara: Kastamonu Belediyesi.
- Çal, H.; İltar, G. (2011). Giresun İli Mezar Taşları, Giresun Valiliği Yayınları, Ankara.
- Çal, H. (2015). Boyabat Mezar Taşları. (1. Baskı). Ankara: Boyabat Belediyesi Kültür Yayınları.
- Çoktan, E. (1996). Karacaahmed 9. Ada Mezar Taşı Kitabeleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoruhlu, Y. (2009). Eyüp ve Çevresindeki Mezar Taşlarında Görülen Kâse içinde Meyve Tasvirlerinin Sembolizmi, Tarihi Kültürü ve Sanatlarıyla II. Eyüpsultan Sempozyumu: 8-10 Mayıs 1998- İstanbul:Tebliğler.
- Eyice, S.(1994). “Karacaahmet Mezarlığı”, Dünden Bugüne İslam Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul, 444-447.
- Gül, S. (2009). Kadıköy Taşköprü Caddesi Mezarlığı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Hanoğlu, C. (2006). Erzurum Merkez'de Cami Hazirelerinde Bulunan XVIII.-XIX. YY. Mezar Taşları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

İşli, N. (2001). "Karacaahmet Mezarlığı", TDV İslam Ansiklopedisi, C. 24, 375-377.

Ölçay, H. (2004). Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı 19 Yüzyıl Kadın Mezar Taşları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tanık, S. (2016). Gölcük Değirmendere Mezarlığı Mezar Taşları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yer, K. (2004). Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'ndaki 18. Yüzyıl Mezar Taşları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

FOTOĞRAF VE ÇİZİMLER

Foto 3: 3 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Foto 4: 4 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Çizim 3: 4 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Foto 5: 5 Numaralı Mezar Ayak Taşı

Çizim 4: 5 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Foto 6: 6 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Çizim 5: 6 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Foto 7: 7 Numaralı Mezar Ayak Taşı

Mezar Baş Taşı		Mezar Ayak Taşı	Mezar Baş Taşı

Çizim 10: 11 Numaralı Mezar Baş Taşı	Foto 12: 12 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Çizim 11: 12 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Foto 13: 13 Numaralı Mezar Ayak Taşı

Çizim 12: 13 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Foto 14: 14 Numaralı Mezar Baş Taşı	Çizim 13: 14 Numaralı Mezar Baş Taşı	Foto 15: 15 Numaralı Mezar Ayak Taşı

<p>Çizim 14: 15 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>	<p>Foto 16: 16 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>	<p>Çizim 15: 16 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>	<p>Foto 17: 17 Numaralı Mezar Baş Taşı</p>
---	--	---	---

<p>Çizim 18: 18 Numaralı Mezar Baş Taşı</p>	<p>Foto 19: 19 Numaralı Mezar Baş Taşı</p>	<p>Çizim 19: 19 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>	
---	--	---	--

Çizim 16: 17 Numaralı Mezar Baş Taşı	Foto 18: 18 Numaralı Mezar Genel Görünüm	Çizim 17: 18 Numaralı Mezar Ayak Taşı	<p>Foto 19: 19 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>
<p>Çizim 18: 19 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>	<p>Foto 20: 20 Numaralı Mezar Gövde</p>	<p>Çizim 19: 20 Numaralı Mezar Gövde</p>

Foto 21: 21 Numaralı Mezar Gövde	Foto 22: 22 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Çizim 20: 22 Numaralı Mezar Ayak Taşı

Foto 23: 23 Numaralı Mezar Baş Taşı	Foto 24: 24 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Çizim 22: 24 Numaralı Mezar Ayak Taşı

Foto 25: 25 Numaralı Mezar Gövde

Çizim 23: 25 Numaralı Mezar Gövde

Foto 26: 26 Numaralı Mezar Gövde Detay

Çizim 24: 26 Numaralı Mezar Gövde

Foto 27: 27 Numaralı Mezar Baş Taşı	Çizim 25: 27 Numaralı Mezar Baş Taşı	Foto 28: 28 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Çizim 26: 28 Numaralı Mezar Ayak Taşı

Foto 29: 29 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Çizim 27: 29 Numaralı Mezar Ayak Taşı	Foto 30: 30 Numaralı Mezar Baş Taşı	Çizim 28: 30 Numaralı Mezar Baş Taşı

<p>Çizim 29: 31 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>		<p>Çizim 30: 32 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>
<p>Çizim 31: 33 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>		<p>Çizim 32: 34 Numaralı Mezar Ayak Taşı</p>

Foto 35: 35 Numaralı Mezar Genel Görünüm

0 10 20 cm

Çizim 33: 35 Numaralı Mezar Ayak Taşı

Foto 36: 36 Numaralı Mezar Genel Görünüm

0 10 20 cm

Çizim 34: 36 Numaralı Mezar Ayak Taşı

<p>Çizim 35: 11 Numaralı Mezar Baş Taşı Detay</p>	<p>Çizim 36: 27 Numaralı Mezar Baş Taşı Detay</p>	<p>Çizim 37: 1 Numaralı Mezar Baş Taşı Detay</p>
<p>Çizim 38: 25 Numaralı Mezar Gövde Detay</p>	<p>Çizim 39: 26 Numaralı Mezar Gövde Detay</p>	